

ВІСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ В БЕРЛІНІ

Berlin C 2, Breite Straße 36, Ausgang 5, Telefon: E 1 Berolina 1214

Виходять щомісячно під редакцією д-ра Зенсна Кузелі.

Річник У. № 7 35 .

Берлін, дня 31 грудня 1937.

ТРИ НОВІ ІСТОРІЇ НІМЕЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

/ВУНІ/ Велика переоцінка творів старого німецького письменства й новий зворот в оцінці взаємовідносин між поезією й народом в наслідок націоналсоціалістичної революції поставили нові завдання перед новою німецькою історією літератури: ясне представлення старої розвиткової лінії національного письменства на протязі історії та таке змалювання цього літературного історичного образу, щоб його розуміли якнайширші верстви читачів.

Як велика була потреба такого нового представлення німецького письменства, видно з цього, що майже рівночасно появилось аж три вдатні спроби, що з різних боків підійшли до розв'язки зазначених завдань, але всі переняті глибокою вірою в свій народ і його будуччину.

Перша спроба вийшла зпід пера трьох авторів: Людвіга Еріха ШМІТТА, Ернста ЛЕМАНА й Альберта ГАВРІСА накладом Бібліографічного Інституту в Ляйпцігу /Геліхте дер Дойчен Літератур/ і призначена в першій мірі для старшої шкільної молоді. Найкраще вийшла тут перша частина

німецької літератури до часів реформації: її автор, Л. Е. Шмітт, змалював справді по мистецькі, з повним зрозумінням епохи та із щасливим освітленням усіх взаємовідносин між національно-духовним життям і літературною найстаршою епохою німецького письменства. Слабше вийшла середня частина, Ф. Лемана, присвячена новітньому письменству: вона виявляє замало ясности й загальних характеристик. Кінцева частина Гавріса, що характеризує німецьку літературу останніх 50-их років, обмежується для браку місця до перелічення імен і коротких характеристик.

Далеко вище завдання поставила собі "Історія німецької літератури від початків до сьогодні" /Гешіхте дер дойчен Літератур фон Анфенген біс цур Гегенварт, Ляйпціг, накладом Рекляма/ В. ЛІНДЕНА, в якій незвичайно ясно представлено розвиток німецького письменства у звязку з національними й культурними течіями німецького народу.

Та найліпше вдатною треба признати працю берлінського професора Франца КОХА, що появилася п.з. "Гешіхте дейчер Діхтунг" накладом "Ганзеатського Видавництва". Історія німецького письменства проф. Коха дає в зразковій формі прегарний науковий огляд німецької літературної творчости з використанням найновітших дослідів і належним підкресленням головних цінностей. В відріженні до попередніх історій літератури проф. Кох найбільше уваги й місця присвятив письменству 19-го й 20-го століття й тим віддав велику прислугу всім, хто хотів би з авторитетних рук поінформувати про найновітче німецьке письменство.

ПОЛІТИЧНА ДОЛЯ УКРАЇНИ.

В головному органі нац.-соц. партії Німеччини "Фелькішер Beobachter" з 12-го листопада ц.р. появилася під таким наголовком стаття, яку для її ваги подаємо в дослівному перекладі.

/ВУНІ/ До міжнародних питань, що після війни не знайшли реально-

політичної розв'язки, належить також становище України й усього українського народу.

Революція 1917-го року скинула російську царську владу. Рівночасно з тим прокинулася національна свідомість поодиноких народів й доседа, використовуючи слабкість несього московського большевицького правління, до відірвання деяких територій з чужоплемінною людністю: в Фінляндії, Естонії, Латвії, Литві та в Польщі повстали самостійні держави, що здобули дуже широке міжнародне признание й належну підтримку. Та національні інтереси українського народу злегксважили свідомо ті, що в тому часі рішали про долю народів; Україну ще й сграбсвано з її державної незалежності, яку всна собі наново здобула, й розділено її між чотири різні держави.

Найбільшу частину України з Кубанню /з приблизно 30 мільонами людности/ загорнули насильно московські большевики; инша частина - Галичина й Волинь з приблизно 6 мільонами - припала Польщі; третю - Буковину з кругло мільоном людности - зайняла Румунія, а четверта частина - Підкарпатська Русь з 1/2 мільоном людности - творить сьогодні складову частину Чехословаччини.

Таким чином український народ, що в самій Європі /не враховуючи українських колоній в Північній Америці та в Східній Азії - Сибірі, Манджукуо/ нараховує коло 40 мільонів і займає кругло 800.000 кв. кілометрів, що має за собою тисячлітню історію, випсвнену геройськими боєями за власну політичну незалежність, що визначається високорозвитою культурою й розпоряджає величезними природними багатствами, що в повній мірі забезпечують йому господарчий розвиток, цей народ поминули в Версайлю й віддали по найбільшій частині в руки третього інтернаціоналу або zdeградували до ролі горсжан другої категорії в инших державах, що своїм простором і числом людности далеко менші, як сама тільки Світська Україна з 462.000 кв. кілометрів. Тимчасом саме при теперішньому міжнародному положенні особливо ясно виступають історичні, господарчі й політичні аргументи, що справдують незалежність Української Держави.

І так довідуємося з історії, що колишня людність сучасної України вже в 9-му столітті створила "Велике Князівство Київське", що його друга назва "Русь" походить від племінного імени норманської пануючої династії Руриків, що стояла на чолі нової держави. Починаючи від 10-го століття зачинається з Києва колонізація північно-східних земель між Волгою й Оксою, заселених фінськими племенами, й там повстали з часом окремі князівства, залежні від київського Великого Князівства. Державний устрій з осередком у Києві був федеративний. Після татарського нападу з початком 13-го століття розпалася Київська Держава на дві частини: на північно-східну, з якої пізніше витворилася "Московське Велике Князівство" /Великоросія/, й південно-західну, в якій провід мало "Галицько-Володимирське Князівство".

В другій половині 14-го століття втратила Україна свою державну незалежність: її території увійшли в склад Литви /більша частина колишнього Київського Князівства/, Польщі /Галичина/ й Угорщини /Карпатська Русь/.

Після Люблинської Унії /1569/, в якій Польща, Литва й землі колишнього Київського Князівства об'єдналися в одну державу - Річ Посполиту, розпачалося з агострене польщення й католичення корінної людности прилучених територій.

Вже в цьому часі мала південна частина Київського Князівства, полсжена над Дніпром, географічно-адміністративну назву "Україна", що пізніше стала національним і державним іменем цілої території й усеї люд-

ности, особливо від кінця 16-го століття, коли повстання українського козацтва, що створило на одному з островів долини Дніпра т.зв. "Запорозьку Січ", стали постійним явищем. Ті козацькі повстання примусили Польщу надати людині України скремі а в т о м н і п р а в а . На чолі України став тепер Гетьман Запорозького Козацького Війська. Не зважаючи на те боротьба проти Польщі йшла даліше. В середині 17-го століття освободив Гетьман Богдан Хмельницький Україну зпід польського панування й заключив, потребуючи політичної й військвсі підтримки, з московським царем Алексеем Михайловичем умову в Переяславі /1654/. На основі цієї умови У к р а ї н а п р и л у ч и л а с я д о М о с к о в с ь к о ї Д е р ж а в и, але задержала власну с а м о у п р а в у, свої закони, військ та право на с а м о с т і й н і з н с и н и з ч у ж и м и д е р ж а в а м и .

Всіляко оцінюють відношення між московським царем і гетьманом України на основі цієї умови: одні бачать тут певний рід федерації, другі автономію, а ще інші тільки реальну унію, представлену в особі московського пануючого дому. Як би там не було, в кожному разі задержала Україна далекосяглу політичну незалежність так від московського, як і пізніше від петербурського правління, а саме майже по кінець 18-го століття. Одначе з часом Москва все більше та більше обмежувала права України, застережені в умові, аж вкінці цариця Катерина II /1784/ знесла гетьманство й розв'язала Запорозьку Січ. Від цього часу заведено на Україні загально-державну управу, хоч українські патрісти цілком слушно протестували проти цього й вказували на те, що всі ці постанови противляться умовам, додержання яких повинно бути вимогою чести.

Після лютневої революції 1917 р. Україна відзискала автономію. Колиж пізніше прийшли до влади большевики, Україна відірвалася цілком від Москви й проголосила себе з початком 1918-го року незалежною У к р а ї н с ь к о ю Н а р о д н ь о ю Р е с п у б л и к о ю під проводом соціалістичної центральної Ради.

Та ця соціалістична влада не змогла завести ладу в краю, що зараз й було використане хидівсько-большевицькою пропагандою. Тому вже весною 1918-го р. скинено Раду й відновлено усвячену традицію державну форму - гетьманство. Нову Українську Державу визнала Німеччина, Австрія, Швеція, Румунія, Болгарія й Туреччина. Проте непогоджування поміж правими й лівими політичними угрупованнями, як рівнож вимушене Антантою передчасне відкликання німецьких військових частин з України, - частин, що підтримували там порядок, - привели вже незабаром до повалення законного гетьманського уряду і на його місце знова прийшов соціалістичний уряд Української Директорії з Отаманом Петлюрою на чолі.

Для оборони від московської червоної армії, яка вже наступала на Україну, потребував Петлюра безумовно союзників і тому він вважав себе змушеним до угоди з Польщею. Але цим способом вже не могла бути врятована незалежність України, бо за Ризьким Договором /1920/ були поділені українські землі поміж Советським Союзом і Польщею.

Це є історія України, що в добі від 9-го віку аж до наших днів будь творила самостійну державу, будь користалася далекойдучою автономією, або - її знова цілковито тратила. Але й сьогодні уявляє вона собою-принаймеш згідно назви - сфедеровану складову частину ССРСР.

Гозвсеві напрямки Київа й Москви пішли відскремлено вже від ІЗ-го століття. Московські великороси змішалися з фінами й татарами, прийняли нові життєві форми й відмінно-успосіблену культуру і виявляють відтоді деякі риси характеру, які їх гостро відрізняють від українців. Ці різниці поміж обсяма спорідненими народами виступають особливо в життєвих формах /великороси є прихильниками колективно-громадської-власности, а українці виразні приватні власники/ та щодо мови. Ще в І7-ому столітті виступали маркантно при закордонному уряді московських царів скремі перекладчики для української мови.

І боротьба проти большевизму показала також як дуже відрізняються від себе взаємно великороси й українці. Бож в Україні не припиняються селянські повстання, які рівночасно свідчать про те, що національного духа українців не зломано та що українці твердо прагнуть своєї мети - скинення московського ярма.

В господарському відношенню уявляла собою Україна найбільш цінну складову частину старої російської держави. Передусім були незвичайно врожайні її ґрунти. Її сільське господарство було міцно розвинене і тому означалася Україна як "зерновий шпихлір Росії". Вона постарчала коло 77 процентів загального вивозу збіжжя, не кажучи вже нічого про величезні скількості масла, яєць, мяса та вовни. Запаси камяного вугілля України вираховуються на 56 мільйардів тон. Щодо здобування вугілля, то Україна займала серед усіх доставців світа п'яте місце.

Українська залізна руда, якої запаси досягають лише в Криворозькому районі заокруглено 1.200 мільонів тон, зараховується до найкращих у світі. В передвоєнних часах займала крім цього Україна щодо добування мангану 2-ге місце і щодо добування соли - 5 місце.

З вище сказаного можливо ствердити, що хоч Україна в першу чергу аграрна країна, проте є в стані забезпечити собі умови існування та рівночасно уявляє собою величезний ринок для міжнароднього збуту.

З становища міжнародніх взаємовідносин малоб зрештою своєчасне визволення України від насильного панування московського комінтерну істотний вплив на загальне політичне й господарське положення Європи, бож цим булаб полекшена не тільки боротьба для знищення світового огнища комуністичної пошесті, але також і боротьба проти господарського застою на європейських ринках, - застою, що мусить бути в значній мірі приписаний наслідкам большевицького хаосу на Сході.

В міжнародньо-правному відношенню треба нарешті вказати передусім на найбільш відчужуючу обставину, що "гуманітарні демократії" Європи терплять мовчки вповні ненормальне положення Советської України. За старою й новою конституцією Советського Союзу має Україна навіть право на відокремлення від Союзу. Проте з огляду на червоний терор, яким московські большевики втримують їх панування, - не може вона зробити з цього права ніякого вжитку.

Голос національної України поневолюється не тільки в урядовій советській пресі, яка поміщує лише запевнення відданости "супроти улюбленого вождя всіх пролстарів", але промовчується він "на смерть", тотгешвіген/ і пресою світової псевдо-демократії, що все ще добачає в кривавому пануванню Сталіна можливу "відміну" нею вихвалюваної "демократичної" системи.

РЕГУЛЬОВАНЕ ГОСПОДАРСТВО В НІМЕЧЧИНІ.

/ВУНІ/ На цю тему відбулися в грудні м.ц.р.в спільнім засіданню факультету права й суспільних наук Українського Університету та Українського Правничого Товариства в Празі два виклади доц. інж. Р. Д і м і н с ь к с о, співробітника Українського Наукового Інституту в Берліні, з яких передаємо слідує.

У визначенні поняття регульованого господарства і в зв'язаних з тим теоретичних питаннях викладач виходив від класифікації проф. Енгліша, був міністра Фінансів, губернатора Народного Банку Чехословацького. Незвичайно цікава праця цього визначного теоретика /вийшла в Празі 1936 р. вид. "Орбіс" по чеськи - мізене господарстві - та по німецьки - Регулірте Віртшафт/, однак, дуже здержливо підходить до явищ і проблем, що впливають зі своєрідності саме німецької господарської дійсності та політичної ідеології - мабуть з надто далеко посунених оглядів такту й уважності відповідального економічного політика до сусідських справ. Проте, виростаючи з умов порівнюєче свободного, ще нерегульованого /систематично/ господарства, така вихідна точка дає краще нав'язання на загальніше розповсюджені поняття. В системі регульованого господарства, в данім випадку німецького, зберігаються індивідуально-господарські основи, отже приватна власність, ініціатива підприємництва і т.д., так що вона належить до систем індивідуально-господарського ладу, а не до "солідаристичних", які послідовно висловлюються в чистім комунізмі. В Німеччині виявлювання приватної ініціативи не є вимогою підприємця до держави, а навпаки вимогою держави до підприємця; він не лише може, але й повинен проявляти власну ініціативу. Держава не обмежує приватно-підприємницький світ тим, що якнайбільше ділянок відбирає до власної оруді - це був би статизм. Німецький уряд мав напр. у своїх руках більшість акцій великих банків ще з часів санації державними засобами після банкової кризи в р. 1931, але в останніх роках повідпродував акції банкам і вдоволься далекойдучим наглядом і кермуванням у кредитовій ділянці. Держава не має обтяжуватися зайвими й подрібними адміністративними чинностями. Натомість надає господарству з гори організованості й напряду відповідно до намічених нею цілей, що вони, в 3-й Німеччині, впливають з національно-соціалістичного світогляду, в засаді універсалістичного /відси популярний клич: добро загалу йде поперед інтересів одиниць/, та з підпорядкування господарської ділянки нарівні з іншими під напрямні національної політики. Щойно ця широка світоглядова основа скріплює дальшу прикметну рису регульованої системи, плансвість у розмірах господарської цілості й на довшу мету, на ріжницю від окремих, доривчастих і дочасних устрявань і акцій інтервенціонізму, з часу світової війни незвичайно поширеного. Регульоване господарство настає з хвилию, коли держава виключить автоматичний регулятор - ціну в найширшім розумінню /також заробітна платня, позичковий відсоток і т.д./, що твориться більше самочинно в порівнюєче свободнім господарстві, та для вдержання ціни на тім рівні, який уважає з загальніших міркувань за відповідний, діє змінюючи на попит і подачу в дотичній ділянці.

Таку регулюючу чинність держави можна прослідити в усіх головних ділянках і замітніших починах сучасного господарського життя в Німеччині. Напр. боротьба з безробіттям: від 6 мільонів безробітних до майже недостачі робочих рук; держава устійнила рівень заробітної платні /яка все одно вже не складалась "свобідно"/ і могутньо збільшила попит на працю, фінансуючи дуже зручно роботи шляхом дотягання державних позик, м.и. при допомозі обмеження емісії цінних паперів приватних підприємств, отже

зменшення попиту на капіталовім ринку. Але вже в організації самої праці приходять до слова ідеологічні вимоги націонал-соціалістичного світогляду /спільнота всіх у підприємстві, огляд на загальне добро, провідництво, соціальна честь, звязок публичного права з приватним і права й моральності з господарством і т.д./, які неможливо вичерпати "чисто економічним" визначенням істоти регульованого господарства. Це основніше це виявляється в випадку переорганізації селянства в "державний сільський стан", де устійнення цін і регуляція подачі впливають з дуже глибоких і далекоїдучих міркувань про фізичне й духове здоров'я раси, відношення до землі і т.д./але не з засадничої прихильності до станового ладу, який в інших ділянках далеко не переведений/.

Той сам характер, що в внутрішнім господарстві має регульована система і в зовнішніх господарських і торговельних зносинах. Ціни тут не піддаються односторонньому визначенню, але "Новий план" /з р. 1935/ шляхом зосередження приділювання девіз регулює попит на заграничні товари відповідно до потреб німецького народнього господарства в цілому та до його платничої спроможности, не відбираючи, одначе, одиницям і тут ініціативи та без торговельного монополю.

Таким чином у Німеччині в усіх найважливіших ділянках панує система регульованого господарства - не етатизм, не соціалізація, але й не інтервенціонізм тільки - і то основана на глибшій підкладі націонал-соціалістичного світогляду і на принциповій перевазі політики над господарством.

Обмежуючись на однім тільки питанню, прослідження здебільшого лише чисто економічної сторінки й суті регульованого господарства Німеччини, мусимо, з браку місця, зрестись передачі розбору окремих важливіших господарських явищ і подій, включно навіть до таких оспорюваних питань, як система зовнішторговельних зносин і розрахунків Німеччини та проблема автаркії, а далі відношення націонал-соціалістичної течії до економічної теорії та літератури, чи навіть звязок між регульованою системою в господарстві та авторитарним режимом у політиці, хоч ті й подібні питання займали значну частину згаданих двох викладів.

ДО ВИДАВНИЦТВ, РЕДАКЦІЇ ТА АВТОРІВ.

Центральна Бібліотека Українознавства в Німеччині при Українському Науковому Інституті в Берліні звертається цим шляхом до всіх українських видавництв, редакцій та авторів як і цілого українського громадянства з проханням о дальшу та збільшену підтримку цього науково-культурного осередка українознавчих студій в Німеччині.

Заснована в 1926 й зреорганізована в 1931 році наша бібліотека є єдиною того роду інституцією на терені цілої Німеччини і найбільшою українською книгозбірнею на чужині. Крім основного книжкового й журнального фонду складаються збірки бібліотеки з низки окремих депозитів, як напр. депозитів покійного академіка Володимира Гнатюка, професора Богдана Лепкого, професора д-ра З. Кузелі, депозиту советсько-українських видань та інш. Бібліотека посідає м.інш. значну скількість українських стародруків і старовинних мап України, збірки ілюстрацій, карт і нот, періодичні українські видання від "Зорі Галицької" /1848/ аж до найновішої періодики про Україну на 26 мовах, видання Українського державного Уряду з 1918-1920 рр. та публікації революційні, таборові, партійні, релігійно-церковні, господарсько-кооперативні, студентські, руханково-спортові, мистецькі, фахово-наукові, нау-

ково-популярні, літературні, технічні, пропагандивно-агітаційні та інші. Бібліотека комплектуює: річники всієї української періодики і не періодичні збірники, календарі, видання інституцій, товариств і видавництв, звідомлення, статuti, правильники і фінансові звіти товариств, гімназій та економічних і інших інституцій, каталоги й бібліографічні покажчики видавництв, окремі відбитки з журнальних статей та твори поодиноких українських авторів - від найдавніших часів аж до сучасности. Українознавчі видання на всіх мовах складають основну частину книжкових і журнальних збірок Бібліотеки, в якій особливо ґрунтовно заступлені відділи: історії /загальної, української та історії українських визвольних змагань/, етнографії, фольклору, красного письменства, мовознавства й літературної критики, краєзнавства, політики, економіки й української культури, та відділи з виданнями Української Академії Наук, Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, інших наукових товариств, Українських Високих Шкіл та Наукових Інституцій і нарешті відділи: українських словників і фахово-військовий. Архів Преси при Бібліотеці комплектує всі пресові публікації на українській мові і посідає низку історично-цінних українських часописів з доби відновлення Української Державности та значну скількість газетних витинків. Загальна скількість томів книжок і журналів переходить сьогодні в Бібліотеці - 30.000 примірників.

Всі книжкові й журнальні збірники Бібліотеки та її Архів Преси доступні безплатно кожній особі без якихбудь ріжниць поскільки дана особа виявляє зацікавлення українознавчими студіями. Широкий загал відвідувачів Бібліотеки користується правом безплатного випозичення до хати книжок з основного бібліотечного фонду. Бібліотека обслуговує в цьому відношенню зокрема весь той німецький академічний загал, що займається українознавчими студіями, а саме: в Берліні, Мінжені, Ляйпцігу, Кенігсберзі, Бреславі, Кельні та в інших містах Німеччини. Деякі позаберлінські установи й поодинокі особи випозичають книжки з нашої Бібліотеки при посередництві пошти. Наша Бібліотека обслуговує у випадках потреби берлінські високі школи, наукові Інститути й Семінарі, урядових чинників, редакції й видавництва, радіорозголос і фільмові підприємства. Щодо українців, які користаються з нашої Бібліотеки, то слід згадати насамперед про відвідачів Бібліотеки з цілої української кольонії в Берліні. Особливі замовлення книжок полагоджувала Бібліотека для українців з Гамбургу, Кіля, Дельменгорсту, Бремену й Грімену - у Німеччині, з Львова, Чернівців, Парижу, Риму, Праги та з позаокеанських країн.

Український Науковий Інститут стоїть в тісному культурно-обмінному звязку з усіма головними національно-українськими науково-академічними установами та з значною скількістю подібних чужинецьких інституцій в різних краях. Для такої мети існує при Інституті спеціальний Обмінний Фонд книжок і журналів, який постійно поповнюється для поширення українського друкованого слова в світі.

Збірники Бібліотеки вможливають українським і чужим рецензентам обговорювати біжучі українські видання на сторінках німецьких та інших чужомовних органів. Низка найновіших чужомовних розвідок і статей про Україну зявилася на підставі студій їх авторів у нашій Бібліотеці.

З огляду на це все прагне Бібліотека скласти як найповніші збір-

ки всіх видань на українській мові та всіх українознавчих видань на чужих мовах. В міру прибування до Бібліотеки стають в найкоротшій добі всі найновіші українські публікації доступними для інтересентів. Фахсва бібліотечна систематизація збірок вможливує відвідувачам вигідне користування з Бібліотеки в її читальні.

При постійному зрості зацікавлення українознавчими студіями в інтересі не лише самої Бібліотеки, але й цілого українського громадянства, щоби:

1/наша Бібліотека діставала від усіх українських видавництв, редакцій і авторів їх публікації по змозі у двох примірниках,

2/ціле українське громадянство по всіх усядах дбало про дальше зростання нашого огнища українознавчих студій на чужині.

На 2-му Українському Науковому Зїзді в Празі була ухвалена резолюція, згідно якої наша Бібліотека визнана за ту українську інституцію, якій прислуговує право на обовязковий примірник усіх українських видань.

Свій дотеперішній розріст завдячує наша Бібліотека в значній мірі жертвенности українських товариств, видавництв, редакцій та поодиноких осіб. І найменший вияв такої жертвенности записується в нашій Бібліотеці як найточніше. Бібліотека складає всім жертводавцям щирю подяку і просить о дальшу підтримку в її національно-українській та загально-науковій праці.

Берлін, 31 грудня 1937. року.

Др. Зенон Кузеля.

Референт справ бібліотечних і пресових Українського Наукового Інституту в Берліні.

НОВА ІТАЛІЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПРО УКРАЇНУ.

/Лавро М А Л Н А Р Д І: Сімоне Петлюра, ерое е мартіре делл'Україна; Ле міноранце україне ін Польсонія; Інтрадукціоне алля сторія делля letteratura україна/.

/ВУНІ/ Три брошурки на один аркуш друку кожна, які вийшли в збірці історично-політичних студій "Ной е ль' Україна" /Ми і Україна/ в рр. XIII і XIV фашистівської ери, себто в рр. 1935 і 1936. В тій самій збірці появилися давніше такі статті: Е. Онацький "Ль' еквілібрис европео е іль проблема україно"; Л. Майнарді - "Тарас Шевченко, іль Бардо делл' Україна"; Франческо Таддеї - "Віта/життя/ делл' Етманно Мазеппа"; Енріко Інсабато - "Ль' Україна е ля Кеца/церква/ Каттоліка. Підготовлюється: І. Франко "Мозè", версіоне/переклад/ італіяна ді Джячінто Тревізонно.

Керівник цієї справи, проф. Майнарді є також директором Архіву для історії рухів сепаратистичних, іредентичних ін. в Римі. Отже знавець українського питання з великими симпатіями для української справи в рямцях визвольної боротьби поневолених народів проти Росії, зокрема большевицької.

В першій із трьох названих на початку книжок автор підкреслює міць і культуру старої української держави, оборонця Європи перед ордами, згадує поневолення москалями та врешті державне відродження українців. З великою симпатією і з незвичайно високими похвалами нарисовує життєпис і характеристику С. В. Петлюри, гостро осуджуючи перебіг паризького процесу. В дуже складнім положенню, натомісць, опиняється видавець "Ми і Україна"

в другій книжочці, яка має узасаднити й оправдати приналежність західних українських земель до Польщі, та примирити, очевидно, українців з існуючим тут станом речей. Це пояснюється світоглядом автора, який можна би так висловити: Москва не Європа, кожне посунення на схід українців, але так само й поляків, є в інтересі європейської культури, тоді як пересуви в стані посідання між двома європейськими народами є понайбільше байдужі, коли б мали ослабити спільний фронт проти Неевропи - небажані/поляки мабуть у вищій степені західно-європейські/. Зрештою українці потребують польської помочі проти головного ворога України, zarazом і Європи, проти Москви. Отже... Таке ставлення італійського автора, поруч з симпатіями для українців, можна зрозуміти. Примирення двох народів, однак, за сучасних відносин і в таких нерівних умовах, є незвичайно ніжною справою та вимагає широти й реальної оцінки дійсності. Ледве чи цим вимогам відповідають неясні натяки, ніби українське населення є пізнішою, хоч і прадавньою кольонізацією зі сходу /поруч, зрештою, з найвищими похвалами для галицьких Романовичів/. Число цього населення має бути 4 мільйони, як середне між польською /3/ та українською /5?/ цифрою; доводиться брати в оборону польську офіційну статистику з р. 1931 /книжочка є з р. 1936/, яка подає не 3, а майже 5 мільйонів. Натомість дуже оптимістично оцінює автор положення і зорганізованість українців в Галичині. Мого погляди на взаємини галицько-придніпрянсько-польські полягають на надто вже однобічних інформаціях і поза невеличкою може групою не вдоводили би мабуть нікого з придніпрянців, тим більше галичан. Радість автора з нормалізаційного примирення в Галичині щира, його віра в кращу майбутність України знаходить вислів у закінченню словами шевченкової поезії.

"Вступ до історії української літератури" вияснює європейські непорозуміння щодо самої назви: Русь, Малоросія, Рутени, Біла Русь, Україна. Цитує як авторитет Грушевського, але йде і далі, до молодших. Підкреслює західні впливи та європейський розвиток української культури... здоровий характер української літератури в порівнанні з російською /хоч також польську ставить вище ніж українську, якій між слов'янськими дає 3 місце/. Пробує дати періодизацію української літератури й розподіл по родах літературної творчості народу, з яким у силу господарсько-географічного положення і віднови експанзивної політики колишніх морських республік Італія матиме близькі зносини. Для ознайомлення чужинців з українським питанням такі видання як "Ми і Україна" мають незвичайну вагу. Коли в подробицях тут не все ідеальне, то слід жаліти недостатнього і може надто однобічного інформування чужинців самими ж українцями. Загального духа, зацікавлення і симпатію до українських справ заслуженого італійця та його літературну працю можна тільки гаряче вітати.

Р. Димінський.